

DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI FANIDAN UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARI PEDAGOG KADRLARINING MALAKA TOIFALARI TEST TIZIMI UCHUN TEST SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur test spetsifikatsiyasining maqsadi pedagog kadrlarning Davlat va huquq asoslari fanidan bilim darajasini aniqlash uchun qo'llaniladigan test savollari strukturasi va unga qo'yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

Mazkur hujjatga aprobat siyalar natijasida **qo'shimchalar, o'zgartirishlar va tuzatishlar** kiritilishi mumkin.

I. Davlat va huquq asoslari fanidan bilimlarni baholashning test sinovi tartibi.

Pedagog kadrlarning Davlat va huquq asoslari fanidan bilimlarini baholashning test sinovi tartibi kompyuter orqali onlayn tarzida test savollariga javob berishdan iborat.

II. Davlat va huquq asoslari fanidan pedagog kadrlarning bilimlarni baholashda test sinovi qamrab olgan fanning mazmun sohalari.

Davlat va huquq asoslari fanidan pedagog kadrlar bilimlarni baholashda test sinovi topshiriqlari umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'qitiladigan Davlat va huquq asoslari fanining 8-9-10-11 sinflari materiallari hamda Davlat ta'lim standartiga mos va turdosh bo'lgan kitoblar asosida Davlat va huquq asoslari fanining quyidagi mazmun sohalarini qamrab oladi:

1. Davlat va huquq nazariyasi predmeti va metodlari;
2. Davlat va jamiyat, Davlat va huquqning kelib chiqishi;
3. Fuqarolik jamiyati asoslari;
4. Davlat boshqaruvining tashkil etilishi;
5. Axloq va huquq. Huquqiy munosabatlar;
6. Huquqbuzarlik va huquqiy javobgarlik;
7. Konstitutsiyaviy huquq asoslari;
8. Xalqaro huquq. Davlatning tashqi siyosati;
9. Ma'muriy huquq va ma'muriy javobgarlik;
10. Fuqarolik huquqi asoslari;
11. Mehnat huquqi asoslari;
12. Oila huquqi asoslari va nikoh;

13. Jinoyat huquqi va jinoiy javobgarlik;
14. Moliya huquqi;
15. Ekologiya huquqi;

***Eslatma 1:** Davlat va huquq nazariyalari fanining bu mazmun sohalari umumiy holda berilgan bo‘lib, ular Davlat va huquq asoslari fanining amaldagi o‘quv dasturi hamda DTS talablaridan kelib chiqib, yanada aniqlashtiriladi va bir nechta mayda mavzularga bo‘linadi hamda kodifikatorda keltiriladi.*

III. Pedagogning Davlat va huquq asoslari faniga oid kompetensiyalarini baholash.

Davlat va huquq asoslari fanidan bilimlarni baholashda pedagoglar test sinovi topshiriqlari yordamida quyidagi aqliy faoliyat turlari baholanadi:

1. Bilish;
2. Tahlil qilish.

Davlat va huquq asoslari fanidan bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovida beriladigan test turlari.

Davlat va huquq asoslari bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovi topshiriqlari quyidagi test turlaridan iborat bo‘lishi mumkin:

- Y1 – bitta to‘g‘ri javobga ega muqobil javobli test topshirig‘i
- Y2 – moslashtirishni talab qiladigan test topshirig‘i
- Y3 – dixotom (“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” shaklidagi) test topshirig‘i

***Eslatma 2:** Ba’zi test turlari texnik sharoitlar sababli vaqtincha boshqa test bilan almashtirilishi mumkin.*

IV. Davlat va huquq asoslari fanidan bilimlarni baholashning pedagog kadrlar attestatsiyasi test sinovi spetsifikatsiyasi (formati)

№	Baholanadigan talablar mazmuni	Mazmun sohasi	Topshiriqlar soni	Testlar turi		Baholanadigan aqliy faoliyat turi	Ajrati lgan vaqt (daq)	Murakkablik darajasi	Bal l
1	Davlat va huquq nazariyasi predmeti va metodlari	I	3	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	III	2
2	Davlat va jamiyat, Davlat va huquqning kelib chiqishi	II	5	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	I	2
3	Fuqarolik jamiyati asoslari	III	3	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
4	Davlat boshqaruvining tashkil etilishi	IV	3	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	III	2
5	Axloq va huquq. Huquqiy munosabatl ar	V	2	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
6	Huquqbuzarl ik va huquqiy javobgarlik	VI	5	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	I	2
7	Konstitutsiya	VII	3	1	Y1	Bilish	1,5	II	2

	viy huquq asoslari			1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	I	2
8	Xalqaro huquq. Davlatning tashqi siyosati	VIII	3	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
9	Ma'muriy huquq va ma'muriy javobgarlik	XIX	2	1	Y1	Tahlil qilish	1,5	III	2
				1	Y3	Tahlil qilish	1,5	II	2
10	Fuqarolik huquqi asoslari	X	2	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	II	2
11	Mehnat huquqi asoslari	XI	2	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y1	Bilish	1,5	I	2
12	Oila huquqi asoslari va nikoh	XII	2	1	Y1	Bilish	1,5	III	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	III	2
13	Jinoyat huquqi va jinoiy javobgarlik	XIII	2	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
				1	Y2	Tahlil qilish	1,5	II	2
14	Moliya huquqi	XIV	2	1	Y1	Bilish	1,5	II	2
				1	Y1	Bilish	1,5	I	2
15	Ekologiya huquqi	XV	1	1	Y1	Bilish	1,5	I	2
	Jami:		40				60 minut		80
					Y1-25 Y2-7 Y3-8	Bilish-24 Tahlil qilish-16		I daraja -10 II daraja – 14 III daraja – 16	

***Eslatma 3:** test sinovining yuqorida keltirilgan (testlar soni, turi, ajratilgan vaqti, bali, murakkablik darajasi, sertifikat berish bali kabi) ko'rsatkichlariga tajriba-sinov natijalari va ilmiy asosli tahlilidan kelib chiqib, tegishli o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.*

**V. Davlat va huquq asoslari fani bo'yicha bilimlarni baholashning qismlari
bo'yicha qiyosiy ko'rsatkichlar**

№	Test sinovi qismlari	Qamra b olingan mazmun sohalari	Topshiriqlar soni	Ajratilgan vaqt	Ajratilgan ball	Murakkablik darajasi	Aqliy faoliyat turi
II	Pedagogning Davlat va huquq asoslari fanidan tayyorgarligini baholash	I – XV	40	60	80	I daraja-10 II daraja-14 III daraja-16	Bilish — 24 Tahlil qilish — 16

VI. Davlat va huquq asoslari fani bo'yicha bilimlarni baholashda test sinovida umumta'lim o'qituvchilarining bilim darajasiga qo'yiladigan talablar (ko'nikmalar) ning kodifikatori

Davlat va huquq asoslari fani bo'yicha bilimlarni baholashda test sinovida texnologiya o'qituvchilarining tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan talablar (ko'nikmalar) ning kodifikatori Umumiy o'rta ta'limning Davlat ta'lim standartlari talablari va texnologiya fani bo'yicha nashr etilgan o'quv darsliklari mazmuni asosida tuzilgan.

Jadvalning birinchi ustunida Davlat va huquq asoslari fanining mazmun sohasi kodi, ikkinchi ustunida baholanadigan ko'nikmalar kodi va uchinchi ustunida test sinovida baholanadigan ko'nikmalarga qo'yilgan talablar keltirilgan.

Soha kodi	Baholanadigan mazmun elementi kodi	Test sinovida baholanadigan mazmun elementi
I		DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI PREDMETI VA METODLARI
1.1	1.1.1	Davlat va huquq nazariyasi tushunchasi
	1.1.2	Davlat va huquq nazariyasi predmeti va metodlari
	1.1.3	Davlat va huquq nazariyasi funksiyalari.

	1.1.4	Davlat va huquq nazariyasining boshqa fanlar bilan aloqasi.
II		Davlat va jamiyat. Davlat va huquqning kelib chiqishi
2.1	2.1.1	Shaxs, jamiyat va davlat
	2.1.2	Shaxs va jamiyat.
	2.1.3	Davlat va huquqning kelib chiqishi.
	2.1.4	Davlat tushunchasi mohiyati va belgilari
	2.1.5	Davlat funksiyalari
	2.1.6	Davlatning boshqaruv shakli
	2.1.7	Davlatning tuzilish shakli
	2.1.8	Siyosiy tartibot (rejim).
	2.1.9	Davlat organlari. Davlat mexanizmi
III		Fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat
3.1	3.1.1	Fuqarolik jamiyati
	3.1.2	O‘zbekistonda fuqarolik jamiyatini rivojlantirish borasida olib borilayotgan ishlar
	3.1.3	Fuqarolik jamiyati sharoitida davlatning roli
	3.1.4	Davlatning huquqqa nisbatan munosabatiga qarab turlari.
	3.1.5	Huquqiy davlat. Huquqiy davlatning asosiy belgilari.
IV		Davlat boshqaruvining tashkil etilishi
4.1	4.1.1	O‘zbekiston Respublikasida davlat boshqaruvi. Hokimiyatlar bo‘linishining konstitutsiyaviy prinsipi.
	4.1.2	O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
	4.1.3	O‘zbekiston Respublikasida qonun chiqaruvchi organ
	4.1.4	O‘zbekiston Respublikasining ijro etuvchi hokimiyat organlari
	4.1.5	O‘zbekiston Respublikasi sud tizimi
V		AHLOQ VA HUQUQ. HUQUQIY MUNOSABATLAR
5.1	5.1.1	Axloq va huquq. Huquq funksiyalari.
	5.1.2	Huquq normalari
	5.1.3	Huquq sohalari.
	5.1.4	Huquqiy munosabatlar.
	5.1.5	O‘zbekiston Respublikasining qonun manbalari.
	5.1.6	Huquqiy ong va huquqiy madaniyat.
VI		HUQUQBUZARLIK VA HUQUQIY JAVOBGARLIK
6.1	6.1.1	Umumiy tushunchalar
	6.1.2	Huquqbuzarlik.

	6.1.3	Yuridik javobgarlik.
	6.1.4	Huquqni muhofaza qiluvchi davlat organlari.
	6.1.5	Adliya vazirligi. Advokatura va Notarial idoralar.
	6.1.6	Qurolli kuchlar va yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash.
VII		KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ ASOSLARI
7.1	7.1.1	Konstitutsiya – davlatning asosiy qonuni
	7.1.2	Konstitutsiyaviy huquq-huquqning yetakchi tarmog‘i.
	7.1.3	O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi mundarijasi va tavsifi.
	7.1.4	Konstitutsiyaning asosiy prinsip;lari.
	7.1.5	Inson va fuqarolarning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlari.
7.2	7.2.1	Inson va fuqarolarning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlari.
	7.2.2	Inson va fuqarolarning shaxsiy huquqlari va erkinliklari.
	7.2.3	Inson va fuqarolarning iqtisodiy va ijtimoiy huquqlari.
	7.2.4	Siyosiy huquqlari.
	7.2.5	Inson huquq va erkinliklari kafolatlari.
	7.2.6	O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarining konstitutsiyaviy burchlari.
VIII		XALQARO HUQUQ. DAVLATNING TASHQI SIYOSATI
	8.1.1	Xalqaro huquq. Xalqaro huquqiy munosabatlar va ularning prinsiplari.
	8.1.2	Xalqaro ommaviy va shaxsiy huquq
	8.1.3	Birlashgan millatlar tashkilotining maqsad va vazifalari
	8.1.4	O‘zbekiston respublikasi fuqaroligi. Fuqarolarning huquqiy holati
	8.1.5	Inson huquq va erkinliklarini himoyalash mexanizmi
IX		MA’MURIY HUQUQ MA’MURIY JAVOBGARLIK
9.1	9.1.1	O‘zbekiston Respublikasida ma’muriy huquq
	9.1.2	Ma’muriy huquqbuzarlik va ma’muriy javobgarlik
	9.1.3	Ma’muriy jazo va uning turlari.
X		FUQAROLIK HUQUQI ASOSLARI
10.1	10.1.1	O‘zbekiston Respublikasida Fuqarolik huquqi
	10.1.2	Bitimlar va vakillik

	10.1.3	Mulk huquqi va boshqa ashyoviy huquqlar
	10.1.4	Fuqarolik-huquqiy shartnomalar shartlari
	10.1.5	Iste'molchilar huquqlari va majburiyatlari.
	10.1.6	Ishlab chiqaruvchi tomonidan tovar sifatiga beriladigan kafolat
	10.1.7	Intellectual mulk huquqi
	10.1.8	Fuqarolik ishining sudda ko'rib chiqilishi bosqichlari.
XI		MEHNAT HUQUQI ASOSLARI
11.1	11.1.1	Mehnatga oid munosabatlar.
	11.1.2	Ishga qabul qilish
	11.1.3	Mehnatni muhofaza qilish
	11.1.4	Ishga qabul qilinayotganda hujjatlarni rasmiylashtirish
	11.1.5	Mehnatga haq to'lash va intizom
	11.1.6	Ish vaqti va dam olish vaqti. mehnat shartnomasini o'zgartirish va bekor qilish
	11.1.7	Mehnat nizolari va ularni hal etish tartibi
XII		OILA HUQUQI ASOSLARI VA NIKOH
12.1	12.1.1	Oila jamiyatning asosiy bo'g'ini
	12.1.2	Nikoh tuzish tartibi va shartlari
	12.1.3	Er-xotinning shaxsiy huquq va majburiyatlari
	12.1.4	Er-xotinning mulkiy huquq va majburiyatlari
	12.1.5	Er va xotin mol-mulkining shartnomaviy tartibi
XIII		JINOYAT HUQUQI VA JINOIY JAVOBGARLIK
13.1	13.1.1	Jinoyat huquqining maqsadi, vazifasi va tamoyillari
	13.1.2	Jinoyat belgilari
	13.1.3	Jinoiy javobgarlik va jazo tizim
	13.1.4	Fuqarolarning Konstitutsiya va qonunlarda mustahkamlab qo'yilgan huquq va erkinliklariga qarshi jinoyatlar
	13.1.5	Oilaga, yoshlarga va axloqqa qarshi jinoyatlar
	13.1.6	Tinchlik va xavfsizlikka qarshi jinoyatlar
	13.1.7	Iqtisodiyot sohasidagi jinoyatlar
	13.1.8	Boshqaruv tartibiga qarshi jinoyatlar
	13.1.9	Jamoat xavfsizligiga qarshi jinoyatlar
	13.1.10	Axborot texnologiyalari sohasidagi jinoyatlar
		Jinoyat-protsessual huquqi
13.2	13.2.1	Jinoyat protsessi ishtirokchilari

	13.2.2	Jinoyat protsessi ishtirokchilari
	13.2.3	Jinoyat protsessual qonunchilikda aniqlanishi lozim bo‘lgan holatlar
XIV		MOLIYA HUQUQI
14.1	14.1.1	O‘zbekistonda moliya-kredit tizimi
	14.1.2	Moliyaviy-huquqiy munosabatlar
	14.1.3	O‘zbekiston Respublikasi davlat byudjeti va byudjet huquqi
	14.1.4	Davlat daromadlarini huquqiy tartibga solish.
	14.1.5	Davlat kreditining huquqiy asoslari
		EKOLOGIYA HUQUQI
15.1	15.1.1	Tabiatni muhofaza qilishning huquqiy asoslari.
	15.1.2	Ekologik huquqbuzarlik uchun javobgarlik.

Namuna

Y1

№ Manba – N. ISMATOVA, O. KARIMOVA “Davlat va huquq asoslari” umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 11-sinfi uchun darslik. Toshkent «Yangiyul Poligraph Service 2018y 49-bet. 2 **Qiyinlik darajasi** -3;
Manba: Soha kodi: 13.1; baholanadigan mazmun element kodi: 13.1.3

Afvni qo‘llash masalasi qaysi organ tomonidan hal qilinadi?

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi afv etish masalalari bo‘yicha maxsus komissiya tomonidan

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlis huzuridagi afv etish masalalari bo‘yicha maxsus komissiya tomonidan

O‘zbekiston Respublikasi Inson huquqlari Milliy Markazi tomonidan

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlis tomonidan

Y2

№35 Manba – O. KARIMOVA, N. ISMATOVA, SH. SARIQOV, O. AMANOVA. “O‘zbekiston Davlati va huquqi asoslari” umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 8-sinfi uchun darslik. T. “Huquq va jamiyat” nashriyoti. 2019 y. 26-bet.

Qiyinlik darajasi -3;

1)Faoliyat ko‘rsatish makoni bo‘yicha:

a) doimiy

2) Faoliyat ko'rsatish muddati bo'yicha:	b) asosiy
3) Ijtimoiy jihatdan muhimligi bo'yicha:	c) ichki
4) Amalga oshirishning huquqiy shakli bo'yicha	d) huquqni ijod qilish.
	e) vaqtinchalik
	f) tashqi
	g) asosiy bo'lmagan
	h) huquqni ijro qilish.

Manba: Soha kodi: 2.1; baholanadigan mazmun element kodi: 2.1.4

Davlat	funksiyalarini	to'g'ri	tasniflang?
1) Faoliyat ko'rsatish makoni bo'yicha: 2) Faoliyat ko'rsatish muddati bo'yicha: 3) Ijtimoiy jihatdan muhimligi bo'yicha: 4) Amalga oshirishning huquqiy shakli bo'yicha	a) doimiy b) asosiy c) ichki d) huquqni ijod qilish. e) vaqtinchalik f) tashqi g) asosiy bo'lmagan h) huquqni ijro qilish.		
1-c, f, 2-a, e, 3-b, g 4-d, h 1-a, f, 2-c, e, 3-b, g 4-d, h			
1-c, f, 2-a, e, 3-d, g 4-g, h			
1-c, e, 2-a, f, 3-b, g 4-d, h			

Y3

№ 3 Manba – N. ISMATOVA, O. KARIMOVA “Davlat va huquq asoslari” umumiy o'rta ta'lim maktablarining 11-sinfi uchun darslik. Toshkent «Yangiyul Poligraph Service 2018y 17-bet. 2 **Qiyinlik darajasi** -2; Manba: Soha kodi: 12.1; baholanadigan mazmun element kodi: 12.1.2

Loaqlal bittasi ruhiyat buzilishi (ruhiy kasalligi yoki aqli zaifligi) sababli sud tomonidan muomalaga layoqatsiz deb topilgan shaxslar o'rtasida nikoh tuzilishiga yo'l qo'yilmaydi. Ushbu fikr to'g'rimi?
To'g'ri
Noto'g'ri